

แบบรายงานสรุปผลการเข้ารับการพัฒนาความรู้
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘

เรียน ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์

ด้วย นายสัญญาพิชัย ฝ่ายเทศ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ สังกัด สถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘ กรมพัฒนาที่ดิน ได้เข้ารับการพัฒนาความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับบุคลากรภาครัฐ (TDGA E-learning) หลักสูตร กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ (PDPA for Government Officer) หมวดหมู่ การกำกับดูแลการบริหารจัดการภาครัฐดิจิทัล (Digital Governance) เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจัดโดย สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล TDGA Thailand Digital Government

จึงขอรายงานสรุปผลการพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับฐานกฎหมายเพื่อประกอบการเก็บรวบรวม ใช้งาน และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล และฐานกฎหมายที่แนะนำสำหรับภาครัฐ ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโดยอาศัยฐานกฎหมายภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะและความจำเป็นในการใช้อำนาจอธิปไตย มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทต่าง ๆ ของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Data Controller) ผู้ประมวลผลข้อมูล (Data Processor) และเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject)

๒. เนื้อหาและหัวข้อวิชา

เนื่องด้วยปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยมีปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของ ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก ทำให้สร้างความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และในยุคแห่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้การเก็บรวบรวมและเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดการล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าวกระทำได้ง่ายและรวดเร็ว บุคคลย่อมได้รับความเสียหายอย่างมาก ประเทศไทยจึงมีการตรากฎหมาย เพื่อให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเพื่อให้มีมาตรการเยียวยาเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล จากการถูกล่วงละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล คือ “พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒” ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีทั้งสิ้น ๗ หมวด และ ๑ บทเฉพาะกาล รวม ๘๖ มาตรา โดยมาตรา ๒ บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๒ หมวด ๓ หมวด ๕ หมวด ๖ หมวด ๗ และความในมาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” จึงทำให้หมวด ๑ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และหมวด ๔ สำนักงาน คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงบทเฉพาะกาลที่เกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และสำนักงาน คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ บทบัญญัติในหมวดอื่น ให้มีผลบังคับใช้วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มีคำสำคัญตามพระราชบัญญัตินี้ที่ควรรู้เพื่อทำความเข้าใจและปฏิบัติ ตามกฎหมายได้ถูกต้อง ดังนี้

๑) ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) คือ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ทำให้ระบุตัวบุคคลได้ไม่ว่าทางตรงหรือ ทางอ้อม เช่น เลขบัตรประจำตัวประชาชน ชื่อ-สกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ แต่ไม่รวมข้อมูลคนตายและข้อมูลนิติบุคคล

๒) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject) คือ บุคคลที่ข้อมูลนั้น ระบุไปถึง

๓) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Data Controller) คือ บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

๔) ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Processor) คือ บุคคลหรือนิติบุคคลที่ดำเนินการเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตามคำสั่งหรือในนาม ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดขอบเขตการบังคับใช้ของกฎหมายไว้ในมาตรา ๓ และมาตรา ๕ รวมทั้งกำหนดข้อยกเว้นการบังคับใช้ของกฎหมายไว้ในมาตรา ๔ โดยสรุปว่า หากมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ก็ให้บังคับตามบทบัญญัตินั้น เว้นแต่ บทบัญญัติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล บทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล บทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องเรียน บทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ บทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้อง ให้ใช้บังคับตามบทบัญญัติใน พระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดข้อยกเว้นการบังคับใช้ของกฎหมายไว้ ๖ ประการ ดังนี้

๑) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคล ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรม ในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น

๒) การดำเนินการของหน่วยงานรัฐ ที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึงความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

๓) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะเพื่อกิจการสื่อสารมวลชน อันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา รวมถึงคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภาดังกล่าว ซึ่งเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลในการพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ

๕) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงาน ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงาน ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๖) การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตและสมาชิก ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

ตามที่ได้กล่าวข้างต้นพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดว่าหากมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็ให้บังคับตามบทบัญญัตินั้น เว้นแต่ บทบัญญัติเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ฯลฯ ให้ใช้บังคับตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่จะดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัตินี้ก็ต่อเมื่อผู้มีหน้าที่ได้ทำตามหลักการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๔ ดังนี้

๑) Consent การได้รับความยินยอม

๒) Scientific or Historical Research การจัดทำเอกสาร ประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติ

๓) Vital Interest ป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตร่างกายหรือสุขภาพของบุคคล

๔) Contract ความจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญา

๕) Public Task ความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือ การปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจอธิปไตย

๖) Legitimate Interest ความจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น

๗) Legal Obligations การปฏิบัติตามกฎหมายการดำเนินการตาม (๑)-(๗) เป็นหลักการกระทำในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเสมอไป หากได้ดำเนินการตาม (๒)-(๗) อย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว

กรณีข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive Personal Data) พระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๒๖ ได้กำหนดประเภทของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อชาติ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรม หรือตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้ จะดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมายเมื่อทำตามหลักการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

๑) ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้ง

๒) ป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพ ซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมได้

๓) การดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมายที่มี การคุ้มครองที่เหมาะสมขององค์กรที่ไม่แสวงหากำไร

๔) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยต่อสาธารณะ ด้วยความยินยอมโดยชัดแจ้ง

๕) การก่อตั้งสิทธิเรียกร้อง ตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้อง ตามกฎหมาย

๖) จำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะ หรือ ประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ ดังนี้

๖.๑) ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้ง

๖.๒) ป้องกันหรือระงับอันตราย

๖.๓) กิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมาย

๖.๔) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยต่อ สาธารณะด้วยความยินยอมโดยชัดแจ้ง

๖.๕) ก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

๖.๖) จำเป็นตามกฎหมายเฉพาะ

ตามที่ได้สรุปหลักการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ดำเนินการได้โดยชอบ ด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ย่อมก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ดังนี้ พระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรา ๓๐-มาตรา ๓๕ กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ สิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล และพระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรา ๓๗ ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไว้ ได้แก่ การจัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม อีกทั้ง มาตรา ๔๐ ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลไว้ ได้แก่ การดำเนินการตามคำสั่งที่ได้รับจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เท่านั้น ทั้งนี้ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ให้ถือว่าผู้ประมวลผล ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล และมาตรา ๗๔ กำหนด ขั้นตอนการร้องเรียน หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเห็นว่าตนไม่ได้รับสิทธิตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดหรือ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลกระทำการไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแต่งตั้งเป็นผู้พิจารณา ดำเนินการตามแนวทางการร้องเรียนของพระราชบัญญัตินี้ต่อไป หากผลการพิจารณาพบว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลกระทำการไม่ถูกต้องและ

ทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้รับความเสียหาย อาจต้องรับโทษทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง ตามกรณีความผิด

๓. ประโยชน์ที่ได้รับ มีความรู้ความเข้าใจ ในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตราต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

๔. แนวทางในการนำความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน ได้มีความรู้ไปใช้ในการจัดการข้อมูลขององค์กร และเมื่อเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมาย จะทำให้สามารถปฏิบัติตามความต้องการของกฎหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๕. ความต้องการการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (ถ้ามี) จัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับฐานกฎหมายเพื่อประกอบการเก็บรวบรวม ใช้งาน และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล และฐานกฎหมายที่แนะนำสำหรับภาครัฐ ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโดยอาศัยฐานกฎหมายภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะและความจำเป็นในการใช้อำนาจรัฐ มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทต่าง ๆ ของผู้เกี่ยวข้อง

(นายสัณธิพิชญ์ ฝ่ายเทศ)

นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

(นางสาวนิรชา ชุมดินพิทักษ์)

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอุตรดิตถ์